Opłatę pocztową
uiszczono ryczałtem

Цана асобнага нумару 20 грош.

БЕЛАРУСКАЯ СПРАВА

Выходзіць два разы ў тыдзень.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6. (Wileńska 12, m. 6). Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сьвяточных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы ўдвая даражэй. Перамена адрэса 30 гр. Няпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пэтыту ў 1 шпальту.

№ 27 Вільня, Нядзеля, 25-га ліпня 1926 г. Год I.

„Палітычная раўнавага".

Як мы ўжо адзначалі ў папярэднім нумары, Сойм ня зусім апраўдаў ускладаную на яго п. Пілсудскім надзею: навет пад пагрозай бізуна паслы не згадзіліся зьлiквiдавацца й законным парадкам замацаваць дыктатуру выканаўчае ўлады — прэзыдэнта і ўраду. Права прэзыдэнта выдаваць законы шляхам дэкрэту — адкiнена Соймам. Не прайшло і права прэзыдэнцкага „veto" — права, якое давала-бы прэзыдэнту магчымасьць не дапусьціць да правядзеньня ў жыцьцё ніводнага няўгоднага яму закону, прынятага Соймам. Не прайшлі і зьмены выбарнага закону, і пазбаўленьне дэпутатаў нятыкальнасьці.

Прайшлі, аднак-жа, дзьве важныя зьмены ў істнуючым у Польшчы дзяржаўным ладзе. Першая — гэта пастанова Сойму, што прэзыдэнту *могуць быць даваны* часова і ў вызначаных Соймам межах паўнамоцтвы заканадаўчага характару. Такім парадкам, Сойм, адмовіўшыся надзяліць прэзыдэнта *сталым* правам *самастойна і незалежна ад заканадаўчых палат* выдаваць законы, дае яму гэтае-ж права на азначаны час і ў азначаных наперад межах, як *паўнамоцніку Сойму*. І паскольку да прыняцьця гэтага закону дзеля правядзеньня праз Сойм паўнамоцтваў прэзыдэнту, *не прадугледжаных Канстытуцыяй*, трэба было сабраць за гэта $^2/_3$ галасоў прысутных дэпутатаў, — дык *цяпер* паўнамоцтвы будуць праводзіцца проста й лёгка — *звычайнай большасьцяй*. — Другая зробленая Соймам зьмена — гэта права прэзыдэнта сваей воляй *распускаць Сойм і Сэнат*, якія дагэтуль маглі быць распушчаны толькі на падставе іх уласнае пастановы.

Хаця ўлада прэзыдэнта і ўраду гэткім парадкам вельмі значна ўзрасла аднак-жа выканаўчая ўлада усё-ж пастараму астаецца *залежнай ад Сойму*, і ўрад п. п. Бартля-Пілсудскага будзе прымушаны й далей у найважнейшых справах зварачацца да Сойму. Такім парадкам, апляваўшы і зьзесціўшы Сойм, п. Пілсудскі будзе змушаны *супрацоўнічаць далей з гэтым-жа Соймам*, каторы ён ужо выкарыстаў дзеля правядзеньня сваіх рэакцыйных законаў.

Гэтак — побач з „сацыяльнай раўнавагай", якую бараніць узяўся п. Пілсудскі, — у Польшчы ўстанаўліваецца і „*палітычная раўнавага*" выканаўчае і заканадаўчае ўлады, абапертая не на аднабокай залежнасьці ўраду ад Сойму, як было дагэтуль, а на ўзаемнай іх залежнасьці аднаго ад аднаго: бо-ж і ўрад праз прэзыдэнта можа распусьціць Сойм да канца яго ных мандатаў.

Як адаб'ецца гэтая падвойная „раўнавага" на працоўных масах Польшчы, на сялянах і работніках, на нацыянальных меншасьцях? Адказ на гэтае пытаньне невясёлы: найлепш паказуе на гэта факт, што за паўнамоцтвы для ўраду п. п. Бартля-Пілсудскага галасавала ўся правіца Сойму, усе абшарнікі й капіталісты, якія за ахову „сацыяльнае раўнавагі" згадзіліся на ўстанаўленьне „палітычнае раўнавагі". Але йшчэ больш красамоўнымі зьяўляюцца факты нашага штодзеннага жыцьця: на вёсцы палажэньне сялянства ня толькі не палепшала, а, хутчэй, пагоршылася; у местах выступленьні работнікаў канчаюцца таксама, як канчаліся за панаваньня найчарнейшае рэакцыі... І калі ад „сацыяльнае раўнавагі" працоўнаму народу ўжо дыхаць было нельга, дык пры „палітычнай" — кажучы славамі п. Вітоса — „będzie gorzej": калі б прадстаўніком буржуазіі трудна было правадзіць у *будучых* Соймах свае пляны, скіраваныя проці працоўных, — дык заўсёды падтрымае іх урад „сацыяльнае раўнавагі" дзякуючы тэй уладзе, якой яго надзяліў *сучасны* Сойм.

№ 26 „Белар. Справы" з 24 ліпня сканфіскаваны п. Камісарам Ураду на м. Вільню за перадрук з польскае часопісі „Sprawiedliwość" № 24/25 адозвы палітычных вязьняў да работнікаў.

У Польшчы.

Цікавы „вывяд" з п. Стідам.

У Варшаву прыяжджаў галоўны рэдактар найбольш уплывовай англійскай газэты „Таймс", афіцыёзу англійскага ўраду, п. Стід, які мае ня менш значэньня ў палітычным жыцьці Англіі, чым кожын з міністраў габінэту Бальдвіна. Выяжджаючы з Варшавы, даў ён у афіцыяльным органе польскага мін. замежных спраў вельмі цікавы „вывяд".

П. Стід радзіў Польшчы жыць у **згодзе з Нямеччынай**, паскольку немцы ня будуць пхацца ізноў да панаваньня над Эўропай (кан..уруючы ў гэтым з Англіяй!). Тады Нямеччына пагодзіцца з істнаваньнем Польшчы — у сваім уласным інтарэсе. Лучыцца з М. Антантай ён ня радзіць Польшчы. Але радзіць, каб Польшча сама сталася цэнтрам аб'яднаньня... для іншых народаў (чытай: балтыцкіх)... Тады будзе яшчэ больш цэнным яе „паразуменьне з М. Антантай"... З візыты сваей у Польшчу п. Стід вывез уражаньне, што Польшча якраз і ідзе ў гэтым напрамку.

На запытаньне, ці Англія рада была-б з варожых адносінаў Польшчы з СССР, п. Стід, зразумела, адказаў адмоўна: барані Бог, Англія хоча ўсюды толькі міру!

Ці Англія была варожа настроена да Польшчы? — Ніколі: Англія толькі аднасілася да Польшчы з „пачуцьцём непакою" — (чытай: была напужана ўчасьцем работнікаў у пераවароце Пілсудскага ды пагрозай захопленьня імі ўлады!).

Выяжджае п. Стід з Польшчы з вялікімі надзеямі на разьвіцьцё Польшчы і сымпатыямі (чытай: калі буржуазная Польшча ўнутры акрэпне — ангельская буржуазія... ня будзе ўжо „больш баяцца"!).

Жыдоўская газэта „Мамэнт" даведалася, быццам супалка англійскіх банкаў мае запрапанаваць Польшчы купіць палову акцыяў Дзяржаўнага Польскага Банку, а таксама — памагчы атрымаць з Амэрыкі пазыку 200 мільёнаў даляраў. Ці дойдзе да ўсяго таго, аб чым кажуць ласкава англійцы, гэта — іншая справа; але, што яны непакояцца, каб не абыйшлося чаго у Польшчы бяз іх уплыву, дый гатовы на гэты ўплыў улажыць значныя грошы за добрыя процанты — гэта — ясна!

Даўгі польскай дзяржавы.

Як паведамляе „Robotnik" (№ 192) 14 г. м. адбылося паседжаньне Камісіі дзеля кантролю даўгоў дзяржавы, на якім і быў зроблены гэтакі сьпісак:

1) унутраныя даўгі дзяржавы — 74 мільёны зл.;

2) заграні чныя: Амэрыцы — 233 мільёны даляраў, Францыі — 1 мільярд франкаў, Англіі — 4,880 фунтаў стэрлінгаў, Італіі — 465 мільёнаў лір, Галяндыі — 8.613 флёр, Нарвэгіі — 20.167 кар. і 1.448 фунтаў стэрлінгаў, Даніі — 426 тысяч кар. дацкіх, Швэцыі — 6.259, Швайцарыі 89 тысяч франкаў; паводлуг Інсбурскага дагавору аўстр. флёрынаў 66 мільёнаў і карон 22 мільёны;

3) даўгі ў білёне — 460 мільёнаў зл.;

4) акрамя таго дзяржава мае яшчэ шмат забавязаньняў перад гарадамі, таварыствамі і прыватнымі акцыянернымі кампаніямі, як у польскай, так і ў заграні чнай валюце.

Нас інтэрэсуюць толькі два пытаньні:

1) куды дзяржава гэтыя грошы падзела, бо ні мужык, ні рабочы іх ня бачыў?

2) хто будзе сплачываць усе гэтыя даўгі, калі фабрыканты й абшарнікі нат старых сваіх даўгоў не заплацілі, і ніхто ў іх не спаганяе?

Жніўныя забастоўкі.

„Głos Lubelski" паведамляе, што ў люблінскім ваяводзтве пачаліся сельска гаспадарскія забастоўкі.

Пачалося з двара Годзішов (Яноўскага пав.), які належыць да палк. Бэліны-Пражмовскага. Сяляне патрэбавалі захаваньня платы, якая была ўстаноўлена пасьля леташняе забастоўкі, бо абшарнік шмат урэзаў аплату працы. Забастоўкай кіраваў саюз парабкоў.

Тое-ж было ў цэлым радзе двароў. Тры дні трывала забастоўка ў маёнтку Падаблоцьці, Гарволінскага пав., і закончылася перамогай работнікаў: трэбаваньні іх споўнены ўсе.

Упорлівае барацьбы спадзяюцца ў дв. Лускі, Сакалоўскага пав., дзе абшарнік лічыць дамаганьні работнікаў „цэразмернымі" і ня йдзе на ўступкі.

6.000 новых безработных.

„Rzeczpospolita" (№ 196) зьмяшчае гэтакую заметку:

„На мурох Жырардоўскіх валакняных фабрык 19 г. м. былі расклеены пасьля абеду паведамленьні аб звальненьні ад працы ўсіх работнікаў і чыноўнікаў ад 2/VIII—1926 г. Значыць, гэта ні больш, ні менш, як павялічэньне ліку безработных на новых 6 тысяч і спыненьне на невядомы час вялічэзнага варштату працы.

Як на прычыну гэтага кроку, — дырэкцыя і управа фабрыкі паказывае на нязгодлівасьць работніцкіх дэлегатаў на рэарганізацыю валакністага промыслу па прыкладу Лодзі.

Зьмест гэтай рэарганізацыі заключаецца ў тым, каб пабольшыць лік верацён, абслужываных адным работнікам, з 124 да 160, або інакш: каб работнік працаваў у адным і тым самым часе пры 3-4 варштатах, а ня пры двух, як было раней... Перагаворы між прадстаўнікамі ўправы фабрыкі і дэлегатамі работнікаў не давялі да нічога і ў мінулую пятніцу былі спынены".

Забастоўка ў Езёрне.

Забастоўка трывае далей. Палажэньне надта напружанае.

Невядомыя мсьціцелі.

20 г. м. ў Катовіцах былі кінены дзьве бомбы. Адна — на дом „Народных Каталіцкіх Таварыстваў", пры чым будынак зруйнаваны без ахвяр з людзьмі, а другая — на рэдакцыю газэты „Polonia" (органу капіталістаў). Тут выбуху ня было, бо паліцыя пасьпела зьняць павешаную на шнурку бомбу.

Заграніцай.

Непакоячыя рухі на польска-літоўскай граніцы.

„Dz. Wil." даведаўся, што з літоўскага боку на пагранічча з Польшчай пачаўся вялікі рух войск. Значныя сілы разьмешчаны ўздоўж граніцы — ад Шырвінт да Мусьнішак і Шумелішак. Усім шаўлісам (стральцам) выплачана дапамога на наймо батракоў, каб яны самі маглі быць у распараджэньні ўлады ў часе жніва.

З другога боку літоўскія газэты, як паведамляе ПАТ, пішуць, што Польшча прымае сьпешныя ваенныя меры. Спадзявацца ад Польшчы чаго добрага ня можна. Але раздьмухіваньне ваенных чутак спыняе творчую работу ў краі. Польшча ваяваць ня можа, дый вайна, выкліканая ёй, зараз-жа перотворыцца ў агульна-эўрапэйскую. Дык можа ўся суматоха — толькі манэўр Пілсудскага, каб падмацаваць вельмі ня моцныя стратэгічна „Крэсы", пішуць яны. Можа і так.

Сьмерць Фэлікса Дзержынскага.

У аўторак 20/VII с. г. памёр нагла ў Маскве адзін з правадыроў старой польскай сацыял-дэмакратычнай партыі, а пасьля адзін з найбольш вядомых бальшавіцкіх дзеячоў.

„Надзвычайная Камісія для барацьбы з контрэвалюцыяй", абс каротка: Чэка — была пад яго загадам.

У 1920 г., у часе перамогі чырвонай арміі, — Дзержынскі ўвайходзіў у склад створанага ў Беластоку „Савецкага Ураду Польшчы". Памёр ён, маючы 49 гадоў.

Забастоўка ангельскіх вуглякопаў.

Вуглякопы не здаюцца. Ваююць апошнімі сіламі. Канфэрэнцыя прэм'ера Бальдвіна з духоўнымі, якія ад страху перад завастрыўшайся да апошніх граніц барацьбой — раілі ўраду пайсьці на пэўныя ўступкі, — не дала ніякіх вынікаў. Біскупы адмовіліся ад далейшых спроб памірыць ваюючыя стораны.

Міністар унутраных спраў Англіі запрапана-

ваў арыштаваць правадыра забастоўкі Кука,— аднак рада міністраў не адважылася прыняць яе.

Палажэньне бастуючых рабочых пачынае рабіцца страшэнным. На ўсім сьвеце работніцкія арганізацыі зьбіраюць грошы, але гэта капля ў моры. Бяда і голад аслабляе гэроічных вуглякопаў.

У Вільні, акрамя істнуючага пры прафэсіянальных саюзах, мае заснавацца другі камітэт для помачы ангельскім вуглякопам.

Ангельская буржуазія маніфэстуе.

У Лёндане адбыўся шматлюдны мітынг, на якім рад аратараў рэзка дамагаліся ад ураду, ня толькі рашучых мераў проці англійскіх камуністаў, але перадусім—проці „чырвонага золата“ ды радавай агітацыі сярод англійскіх работнікаў. Мітынг заклікаў урад парваць зносіны з радавым урадам, ці—амаль не да вайны з ССРР.

Дзяржаўны крызіс у Францыі.

Нядаўна створаны новы францускі ўрад — дзесяты па ліку ўрад Брыяна быў змушаны падацца ў адстаўку — з прычыны таго, што парлямант высказаў яму недаверые.

Эрыо скляпаў узноў яшчэ адзін „новы“ ўрад. Аднак, на першым-жа паседжаньні парляманту яму было таксама выражана недаверые, і ён падаўся ў адстаўку!

Англійская прэса аб упадку ўраду Брыяна-Кайо

Буржуазная англійская прэса вельмі занепакоена сталымі крызісамі ў Францыі, якія лічыць—агульна-эўрапэйскай бядой. Кожны ўпадак ураду выклікаў ды будзе выклікаць усё большы ўпадак францускага франка, што зьяўляецца небясьпекай для ўсяго кантынэнту, не выключаючы і Нямеччыны. Лібэральная прэса баіцца, што гэтыя сталыя крызісы могуць дарэшты скампрамітаваць дэмакратычны лад у Францыі ды выклікаць у ёй дыктатуру, якая ўжо пануе ўва ўсіх раманскіх краёх. Францыя за ўвесь час істнаваньня ў ёй рэспублікі ня была яшчэ ў гэткай грознай небясьпецы.

Ёсьць яшчэ і другая магчымасьць, аб якой англійская прэса маўчыць: гэта — сацыяльная рэвалюцыя.

Францускія сацыялісты проці Лігі Народаў.

Француская сацыялістычная партыя забараніла сваім сябром прымаць учасьце ў працах Лігі Народаў. На падставе гэтай рэзалюцыі партыі паслы сацыялісты Поль, Бонкур і Рэнодэль выйшлі з складу францускай дэлегацыі ў Лізе.

Сэнсацыйныя рэвэляцыі чэха-славацкага прэзыдэнта.

Асабісты прыяцель прэзыдэнта Масарыка доктар Гэрба зьмясьціў (—пэўне-ж з дазволу дый са слоў самога прэзыдэнта!) сэнсацыйныя рэвэляцыі аб тым націску, які рабілі на прэзыдэнта ваенна-фашыстаўскія элемэнты ў краі.—Чэха-славацкія „пілсудчыкі“ ці „галерчыкі“ націскалі на Масарыка, каб той—шляхам ваеннага перавароту — „вызваліўся ад парляманту“, дый пачаў „адраджаць маральна“ дзяржаўнае жыцьцё асабістай дыктатурай, ведама-ж, паставіўшы на вышэйшыя становішчы дый на цяплейшыя мейсцы — паноў дарадцаў... Найбольш цікаўны для нас тыя матывы, якія правадыры чэшскіх (ня чэха-славацкіх!) ваенных кругоў прыводзілі, даючы свае рады прэзыдэнту: яны казалі, што парлямант Чэха-Славакіі, на моцы дэмакратычнай канстытуцыі, перапоўнены паслам́і нацыянальных меншасьцяў, якія настроены „антыпаньствова“ (процідзяржаўна) ды тармазяць усю дзяржаўную працу ўраду... Дык пераварот першым чынам меў-бы даць „законнае панаваньне“ ў Чэхаславакіі „прыраджоным“ валадыром і гаспадаром краю—чэхам...

Усюды фашысты — правыя і левыя! — маюць адзін супольны язык!

Англійска-кітайскае паразуменьне.

Англійцы спрытна выкарыстоўваюць хатнюю вайну ў Кітаі, якая выклікае ненавісьць да Японіі, каб дабіцца скасаваньня байкоту англійскіх тавараў у Кітаі. Яны склікалі спэцыяльную канфэрэнцыю ў Гонконгу ў гэтай справе.

З жыцьця „Грамады“.

Новыя арганізацыі.

У вёсцы **Квачы**, Ліпнішскае гм., Лідзкага пав., 27./VI. г. г. з'арганізаваны Квачынскі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Калазубы**, Ражанскае гм., Косаўскага пав., 11./VII. г. г. з'арганізаваны Калазубаўскі Гурток Белар. Сялян.-Работніцкай Грамады.

У вёсцы **Ялуцэвічы**, Пачапаўскае гм., Навагрудзкага пав., 13./VII. г. г. з'арганізаваны Ялуцэвіцкі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Моччы**, Гарадачанскае гм., Навагрудзкага пав., 15./VII. г. г. з'арганізаваны Маччанскі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Какошчыцы**, Чамерскае гм., Слонімскага пав., 15./VII. г. г. з'арганізаваны Какошчыцкі Гурток Белар. Сялян.-Работ.-Грамады.

У вёсцы **Мастытычах**, Гарадоцкае гм., Баранавіцкага пав., 19./VII. г. г. з'арганізаваны Мастытыцкі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Кацьмінаўцы**, Гарадоцкае гм., Баранавіцкага пав., 12./VII. г. г. з'арганізаваны Кацьмінаўскі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Душкаўцы**, Гарадоцкае гм., Баранавіцкага пав., 11./VII. г. г. з'арганізаваны Душкавецкі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Казловічы**, Пачапаўскае гм., Навагрудзкага пав., 12./VII. г. г. з'арганізаваны Казловіцкі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Заставе**, Белавежскае гм., Бельска-Падляскага пав., 12./VII. г. г. з'арганізаваўся Застаўскі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

Голас былага „вызваленца“.

(Пісьмо ў рэдакцыю).

Я, ніжэйпадпісаны сябра партыі „Wyzwolenie“ ад 1922 году, гэтым заяўляю, што выходжу з яе.

Партыя „Wyzwolenie“ ў часе выбараў у Сойм выдзялялася з усіх іншых сваей мужыцкай праграмай. Шмат хто з нас падтрымаў яе, бо верыў, што яна будзе бараніць інтэрэсы працуючых мас, так, як гэта абвяшчала. Сягодня многім зрабілася ўжо ясна, што „Wyzwolenie“, атрымаўшы нашае даверые, здрадзіла нас, перакінулася ў другі лагер, прадаўшы за срэбнікі і сябе і нас. „Wyzwolenie“ памагло панам ня даць сялянам зямлі; „Wyzwolenie“ паддзержывала буржуазны ўрад, які наслаў нам асаднікаў, ліцытуе вёску па падаткі, садзіць па турмах і г. д.

Я пераканаўся, што сяляне ня могуць мець нічога супольнага з гэтай партыяй, і дзеля таго выходжу з яе.

Нам трэба быць больш асьцярожнымі, бо балючую навуку дало нам „Wyzwolenie“ і іншыя згодніцкія партыі. Каб мы іх не падтрымалі, каб ня далі сябе ашукаць,— адваявалі-бы ўжо мы сабе шмат чаго.

У нас ёсьць партыя, якая цьвёрда і бескарысна змагаецца за паляпшэньне жыцьця і вызваленьне працуючага народу. Гэта—Бел. Сял.-Раб. Грамада. Уступаю сам у яе і клічу ўсіх сваіх старых таварышаў, сяброў партыі „Wyzwolenie“, якім дорага справа сялян і работнікаў: зрабеце тое самае!

Няхай жыве Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада!

Навум Станкевіч.

У вёсцы **Дзернякавы**, Гарадоцкае гм., Беластоцкага пав., 9./VII. з'арганізаваны Дзернякаўскі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Церабостыні**, Жухавіцкае гм., Стаўпецкага пав., 12./VII. г. г. з'арганізаваны Церабостыньскі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Лаўрыновічы**, Лыскаўскае гм., Ваўкавыскага пав., 4./VII. г. г. з'арганізаваны Лаўрыновіцкі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Тросчыцы**, Жухавіцкае гм., Стаўпецкага пав., 11./VII. г. г. з'арганізаваны Тросчыцкі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Кожаве**, Жухавіцкае гм., Стаўпецкага пав. 18./VII. г. г. з'арганізаваны Кожаўскі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

У вёсцы **Малыя-Жухавічы**, Жухавіцкае гм., Стаўпецкага пав., 18./VII. г. г. з'арганізаваны Мала-Жухавіцкі Гурток Белар. Сялян.-Работ. Грамады.

Камітэты Гурткоў працуюць што-дня.

Натуральная павіннасьць.

Новыя дарогі.

Аб будове новых дарог абавязвае гэтакі закон:

Dz. Ust. № 6 Poz. 32.	Дз. У. № 6, паз. 32.
Art. 4. Budowa nowej drogi, przenoszenie całej drogi, jej odcinków lub mostów z jednej kategorji do drugiej, jakoteż zaniechanie drogi następuje na mocy: 1) uchwały sejmowej, co do dróg państwowych; 2) uchwały wojewódzkiego związku samorządowego, co do dróg wojewódzkich; 3) uchwały powiatowego związku samorządowego, co do dróg powiatowych; 4) uchwały rady gminnej, zatwierdzonej przez wydział powiatowy, co do dróg gminnych.	**§ 4.** Будова новай дарогі, перанос усяе дарогі, яе частак, або мастоў з аднае катэгорыі да другой, або закіданьне дарогі наступае на моцы: 1) пастановы Сойму — для дзяржаўных дарог; 2) пастановы ваяводзкага самаўраду—для ваяводзкіх дарог; 3) пастановы павятовага самаўраду — для дарог павятовых; 4) пастановы гміннай рады, зацьвержанай павятовым соймікам (Wydział Powiatowy), — для гмінных дарог.
Postanowienia te nie odnoszą się do częściowego zaniechania drogi w celu ulepszenia trasy drogi.	Пастановы гэтыя не датычацца частковага закіданьня дарогі з мэтай паляпшэньня кірунку дарогі.
Art. 5. Grunty, stale lub czasowo potrzebne do budowy i utrzymania dróg, wraz ze znajdującemi się na nich budowlami, oraz matarjały, niezbędne do budowy i utrzmania dróg, mogą być nabyte w drodze wywłaszcenia względnie casowo zajęte.	**§ 5.** Грунты, стала або часова патрэбныя дзеля будовы і ўтрыманьня дарог, разам з будынкамі на іх, а таксама матэр'ялы, неабходныя дзеля будовы і ўтрыманьня дарогі, могуць быць набыты шляхам прымусовага выкупу, ці-то заняты часова.
Orzeczenie o potrzebie, przedmiocie i rozciągłości wywłaszczenia względnie czasowego zajęcia, zawierające także określenie wysokości wynagrodzenia za przedmiot wywłaszczany, na podstawie oszacowania niezainteresowanych rzeczoznawców, wydać ma właściwa władza administacyjna drygiej instancji.	Пастанову аб патрэбе, прадмеце і межах прымусовага выкупу, або часовага заняцьця, разам з азначэньнем разьмеру платы за выкупляны прадмет на падставе ацэнкі незацікаўленых экспэртаў —мае выдаць адміністрацыйная ўлада другой інстанцыі.
Strona zainteresow., która czuje się pokrzywdzoną wynagrodzeniem, oznaczonem przez władzę administracyjną w orzeczeniu wywłaszczającem, może w terminie 30-dniowym do dnia doręczenia orzeczenia udać się do właściwego sądu o oznaczenie wysokości wynagrodzenia w drodze postępowania sądowego. Orzeczenie wywłaszczające nadaje jednak zarządowi drogi prawo objęcia w posiadanie przedmiotu wywłaszczonego, jeżeli złoży do depozytu sądowego wynagrodzenie, oznaczone w orzeczeniu władzy administracyjnej.	Зацікаўленая старана, якая пачувае сябе пакрыўджанай платай, азначанай адміністрацыйнай уладай у пастанове аб выкупе, можа ў тэрміне 30 дзён ад дня даручэньня пастановы зьвярнуцца да адпаведнага суда, каб вызначылі плату судовым парадкам. Пастанова аб прымусовым выкупе дае, аднак, права ўправе дарогі карыстацца выкупленым прадметам, калі паложыць у судовы дэпозыт плату, азначаную ў пастанове адміністрацыйнай улады.
Art. 6. W razie potrzeby preprowadzenia pomiarów do budowy dróg i mostów na gruntach prywatnych odnośne zarządy drogowe mają otrzymać od władz administracyjnych pierwszej instancji upoważnenie do wykonania tych prac na gruntach prywatnych za wynagrodzeniem istotnych szkód, wyrządzonych w czasie wykonywania pomiarów.	**§ 6.** Калі трэба зрабіць памеры дзеля будовы дарог і мастоў на прыватных землях, адпаведныя дарожныя ўправы маюць атрымаць ад адміністрацыйнай улады першай інстанцыі паўнамоцтва на выкананьне гэтай работы на прыватных землях з аплатаю за зробленыя ў часе мераньня шкоды.

Надужыцьці й барацьба з імі.

Кожын год **павятовы соймік** укладае **плян работ**, дзеля выпаўненьня якіх мяйсцовае насяленьне будзе паклікана адбываць натуральную павіннасьць. **Раскладку-ж** павіннасьці робяць **гміны**, і сельская адміністрацыя дае загад кожнаму жыхару вёскі ды наглядае над выпаўненьнем работы. У працягу 14 дзён ад даручэньня загаду аб закліку на работу, у гміне-ж трэба праверыць норму раскладкі і пратэставаць, калі зроблена няправільна. Калі-ж прапусьціцца гэны 14-дзённы тэрмін, дык раскладка, хоць-бы й няправільная, мае законную сілу і трэ работу зрабіць.

Ведаючы цяпер усе тыя законы, на падставе каторых вас клічуць адбываць натуральныя павіннасьці, вы маеце магчымасьць змагацца з тымі нялічанымі крыўдамі пры раскладцы прымусовых работ, на якія так часта жаліцца вёска. Раз укладаньне пляну дарожных і мастовых работ адбываецца пры ўчасьці вашых прадстаўнікоў у сойміку; раз пры іх-жа ўчасьці так-жа і ў гміне робіцца раскладка работ на вёскі й паасобных жыхараў; раз гэтыя-ж прадстаўнікі сялянства маўчліва згаджаюцца на тое, каб будаваць за грамадзкія грошы масты, разьлічаныя на праезд аўтамабіляў, але з такім пад'ездам, якога ня здолее асіліць сялянскі конік, — дык на гэтых іменна прадстаўнікоў і выбранцаў сваіх вы й павінны **рабіць належны націск.** Склічце сход, патрэбуйце справаздачы аб іх дзеяльнасьці ў гмінных радах і павятовых сойміках; дайце ім рашучы наказ уважліва аднасіцца да працы тых устаноў, куды вы іх паслалі; загадайце, каб пры вырашэньні усіх дарожных і мастовых пытаньняў на засяданьнях сойміку і гміннае рады, трэбавалі заўсёды ў прысутнага тэхнічнага прадстаўніка высьненьня мэт і прычын кожнае работы! Калі вашы прадстаўнікі адкажуць вам, што яны выпаўняюць толькі загады старасты ці войта, — дык яны нягодныя даверыя грамады, і патрэбуйце ад іх, каб зракліся сваіх мандатаў. А не паслухаюцца вас,— напішыце матываваны прыгавор аб адкліканьні

СЯЛЯНЕ і РАБОТНІКІ!

Памятайце аб сваей радні і таварышах, што сядзяць за кратамі вастрогаў!

Дамагайцеся амністыі. Зьбірайце подпісы і перасылайце іх у „міжпартыйны камітэт дзеля барацьбы за амністыю для палітычных вязьняў у Польшчы“.

Ведайце, што толькі тады, калі шырокія масы працуючых, калі кожны з нас падасьць свой голас,—урад будзе змушаны даць амністыю.

Адрасуйце пісьмы на соймавы клюб Бел. Сял.-Работніцкай Грамады.

Мультатулі *).

Легенда аб паходжаньні ўлады.

— Браце мой,—ты, што вышэй за мяне,—дастань мне з дзерава гранату! Яна, быццам красуня з напоўрасчыненымі вуснамі, усьміхаецца да мяне з-паза кветак агністых і цёмнае зелені. Бачыш, яна зусім дасьпела і нат' лопнула, — і пурпурам гарыць край раны, якой яна стараецца прывабіць мяне. Мне страшэнна хочацца дастаць гэту гранату, о, браце мой! Ты, што вышэй за мяне, выцягні руку і сарві, каб мне зьесьці яе!

Брат споўніў просьбу, і малодшы мог есьці.

Хутка пасьля таго старэйшы брат пайшоў бадзяцца па палёх і ўбачыў дзікую казу, якая спусьцілася з гор у даліну, шукаючы сваё казьлятка.

— Ці ня бачыў ты маё казьлятка?—сказала каза, зьвярнуўшыся да льва.—Ты жывеш у даліне і ведаеш усе сьцежкі, гэтак цяжкія для маіх слабых ног з раздвоенымі капытамі.

— Кінь шукаць казьлятка,—адказаў леў, — і хадзі да мяне, каб мне зьесьці цябе!

І леў зрабіў, як сказаў.

— Чаму ты зьеў казу, што шукала сваё казьлятка?—спытаўся у льва старэйшы брат.

— Ты чуў, як яна жалілася, што ногі яе непрыспасобленыя,—к жа леў.—Дык ці-ж я ўчыніў несправядліва, зьеўшы яе? Паглядзі на мае пазуры, як яны „прыспасоблены“! Глянь, якія зубы ў мяне! Вось чаму я зьеў казу!

Дзяцюк задумаўся і паўзіраўся на свае рукі — даўгія, крэпкія і мускулістыя. Ён прызнаў іх гэтак „прыспасобленымі“, што... рашыў прымусіць малодшага брата, каб служыў яму.

Калі малодшы брат ізноў папрасіў нарваць яму пладоў,—ён адказаў:

— Глянь на мае рукі! Ці-ж не сказаў ты, што сваімі не можаш дастаць гранаты? Служы мне,—а то я цябе зьем!

З тае часіны малодшы брат пачаў служыць старэйшаму. Ды ён ня цешыўся з таго адкрыцьця, якім старэйшы брат быў абязаны льву.

Так гэта асталося й па сяньняшні дзень.

(„Любоўныя пісьмы“ 1861 г.).

*) Мультатулі (Многа пацярпеўшы)—гэта псэўданім ведамага галяндзкага пісьменьніка Дэккера, які пісаў у сярэдзіне XIX ст. Гэта—ідэйны барацьбіт проці страшэннага ўціску і вызыску цёмна-скурых тузэмцаў у галяндзкіх калёніях (Суматра, Ява), у якіх галяндзкі ўрад так жорстка гаспадарыў. Мультатулі запраўды-ж многа перацярпеў ад „сваёго“ ўраду і грамадзянства за тую барацьбу, якую ён усё жыцьцё вёў за вызваленне чалавека.

такога раднага ці сябры сойміку ды перашліце мне ці каму другому з паслоў Беларускае Сялянска-Работніцкае Грамады, а мы ўжо дамо справе далейшы ход.

Гэта—вашае права, гэта—магутны спосаб барацьбы, які маеце ў сваіх руках. Хто йдзе проці вашых інтарэсаў, таму вы ўсей грамадой давайце дружны адпор—прыкладам, шляхам грамадзкага **байкоту**. Адміністрацыя на закіды, што народ перагружаны натуральнымі павіннасьцямі, адказвае, што гэта—пастановы сойміку і гміннае рады, хаця як раз старосты і войты часта прымушаюць гэтыя ўстановы рабіць такія пастановы. Вось-жа вы самі павінны і можаце дабіцца таго, каб ваша воля пераважыла!

Адказы на пытаньні.

Гэтым аглядам я даю агульны адказ на ўсе пісьмы і жалабы, прысыланыя мне сялянамі з майго выбарнага округу.

У выніку ўчыненых мною крокаў у **Стаўпецкім** павеце староста згадзіўся адлажыць работы ў гэным павеце да 23 чэрвеня, пасьля чаго яны мусяць быць выпаўнены. Староста абяцаў уладзіць і справу зьбіраньня каменьня ў **радзівіллаўскіх** лясох.

Чаму ў вас радных звальняюць ад натуральнае павіннасьці, — вылсьніце ў гміне самі. Няма такога закону, які-б іх звальняў.

Што датычыць раднага Стаўпецкае гміны Аляксея Бохана, які на трэбаваньне справаздачы перад сходам адказвае, што не прызнае над сабой улады сходу,—дык напішыце матываваны прыгавор аб адкліканьні яго з гміннае рады і прышліце мне дзеля пакіраваньня яго, дзе належыцца.

Прышлеце мне падробнае апісаньне работ, якія вы ўжо зрабілі, ды за якія плату зацягнулі блізу на цэлы год.

Пасол **Юры Сабалеўскі.**

У справах арганізацыі на мяйсцох Гурткоў

Беларускае Сялянска-Работніцкае Грамады

належыць зьвяртацца па адрасу:

Wilno, ul. Wileńska Nr. 12, m. 7

Цэнтральны Сэкрэтарыят Грамады.

У Сэкрэтарыяце можна дасставаць асабістага і вылісваць адтуль кніжку прамоў паслоў Грамады, дэкларацыі, праграму і арганізацыйны статут Грамады, інструкцыю, квітарыюшы і інш.

Сэкрэтарыят Грамады адчынены ад 7 гадз. раніцы да 10 вечара што-дня, не выключаючы сьвятаў.

ХРОНІКА.

Характэрная справа. Як мы ўжо падалі ў папярэднім нумары, міністэрства асьветы ўзяло назад незаконны цыркуляр б. міністра Грабскага, які вымагаў, каб у няпольскіх гімназіях агульную геаграфію й агульную гісторыю выкладалі канешна папольску. Загад аб скасаваньні гэтага цыркуляру быў выданы новым міністэрствам 2 чэрвеня с. г. пад № 6288/26. Тымчасам віленскае куратóрыум, якое, відаць, трымаецца паглядаў п. Грабскага, ужо пасьля гэнага загаду вымагала пры аднаўленьні канцэсіі на беларускую гімназію ў Вільні, каб навука агульнае геаграфіі і гісторыі ўсё-ж такі адбывалася папольску!

Відаць, „нашы“ адміністратары ня вераць у „новы курс“ у адносінах да нацыянальных меншасьцяў! І мы—так сама...

Да ведама культурных працоўнікоў. Вышаў з друку новы Статут Таварыства Беларускае Школы ў Вільні, зацьверджаны уладамі на ўсю Польшчу. На падставе гэтага Статуту ў-ва ўсіх паветах Заходняй Беларусі і наагул у Польшчы можна адчыняць прыватныя беларускія школы, закладаць бібліотэкі і чытальні, народныя дамы, а так сама арганізаваць Гурткі Т-ва і Акружныя Управы.

Інструкцыі, як вясьці культурна асьветную працу і закладаць аддзелы на падставе гэтага Статуту і згодна з законамі і ўрадавымі распараджэньнямі так сама выйдзе ў хуткім часе.

Статут можна выпісваць: 1) з Галоўнае Управы (Былая Цэнтральная Школьная Рада)—(Вільня, Віленская 12—6; 2) з Беларускай Кнігарні — (Вострабрамская 1; 3) з Акружной Управы Таварыства Беларускай Школы ў Глыбокім—Варшаўская вул. № 69.

На перасылку простым лістом прысылаць паштовых марок на 15 грашоў, заказным на 45 грашоў. **Галоўная Управа.**

Сьпіс беларускіх кніг. Ужо апрацаваны і ў найбліжэйшым нумары газэты пачне друкавацца каталёг беларускіх кніг, які пасьля выйдзе асобнаю кніжкаю. Каталёг будзе зьмяшчаць усе выданні беларускіх кніг, якія вышлі тут у Вільні і загранічай, а так сама будуць пастаўлены цэны і ўказаны адрасы кнігарняў і выдавецтваў, адкуль можна будзе выпісваць кнігі.

Кругом крадуць. 21 г. м. Акружны Суд у Вільні разглядаў справу бышага камэнданта паліцыі Вялейска-Троцкага павету—В. Наглера, бышага камэнданта IV пагранічнай роты — Ч. Студзінькскага і касіра павятовай каманды В. Цюля.

Гэты апошні ўкраў з касы каманды 31.069 зл. і 2.684 зл. з „Касы Самапомачы“.

Студзіньскі забіраў сабе пэнсыі зволненых ім, але ня выкрэсьленых са сьпіскаў 3 паліцыянтаў.

У канцы Наглер, ведаючы аб зладзействах, не аддаваў віноўных пад суд, а пазычаў яшчэ ў іх грошы.

З прычыны таго, што не зьявіўся сьведка Сэнкт,—справа адложана.

— У той-жа дзень віленскі Акружны Суд разглядаў справу А. Маеўскага, бышага кіраўніка ваеннай турмы ў Вільні. Даведзена яму, што падрабляў рахункі, выпаўняючы абавязкі касіра і бугальтэра варштатаў.

Маеўскі засуджаны... на 1 месяц турмы.

Цікава, што абвінавачаны быў сэкрэтаром **хрысьціянскіх прафсаюзаў у Вільні!**

Афіцэрству робіцца ўступкі. 21 г. м. забойца шофэра капітан Заграйскі выпушчаны з вастрогу. Адказваць на судзе ён будзе з волі.

Апошнімі часамі выпадкі забойстваў людзей, пачуўшымі сваю сілу пасьля перавароту афіцэрамі сталіся чуць ня штодзенным зьявішчам, — аднак суды з імі цэрамоняцца. А вось дзеля палітычных вязьняў ня робяць ніякіх уступак!

Гараць лясы. Апошнімі днямі ў гм. Міцкунскай —здарыўся вялікі пажар дзяржаўных лясоў. Згарэла каля 15 гэктараў. Прычына пажару ня высьвелена.

— Недалёка ад Друскенік, у раёне Кундуманцаў, узьняліся пажары лясоў.

Страты пакуль-што не аблічаны. Тушыць памагалі салдаты КОП.

Мая маці.

(*Пераклад з жыдоўскага пісьменьніка* **Ш. Ан—ск'ага**).

Мне маці учора зьявілася ў сьне.
Абраз яе мілы расцьвіў ў цішыне.
У думе глыбокай і смутку бяздонным
Яна прашаптала мне з плачам і стогнам:

„О, сын мой! о, сын мой! Цябе я згубіла!
„О, ясны мой сокал, сыночак мой мілы!
„Адзін раз мне толькі цябе паказалі,
„За цёмныя краты пасьля пахавалі.

„Ужо я бяз сілы; мне сэрца баліць;
„І волас сівізнаю белай блішчыць;
„Ад горкіх мне сьлёз у вачох пацямнела;
„Спачуць тваіму гору й табе я умела...

„О, сын мой, о, сын мой! Ужо я старая...
„Каб раз яшчэ ўбачыць мне воблік твой рая!
„Хацела-б у вочы йшчэ раз заглянуць
„І ціха тады у магіле заснуць!...“

О, бедная маці! Я чую твой плач;
Твой стогн, твае сьлёзы мне ў сэрцы гараць.
Калі-бы мне Бог ты жыцьці даравау, —
Усе ты-бы я з радасьцю матцы аддаў
І птушкаю вольнай у дзень і ўночы
Ляцеў цалаваці-б ей рукі і вочы...

Ды толькі ланцуг гэты—ён сьмерць падасьці!
Адно застаецца мне—душу прадаць...
Калі-ж-бы запляміў я чыстасьць душы,
Ці, маці, знайшла-бы спакой ты тагды?
Каб гэтае дзела страшное ўчыніў,
Ці сынам застаўся-б тваім, якім быў?..

Я бачу, як з плачам зьнікае ў-ва цьме,
І голас таёмны я чую, што: „**не**“!..

Пераклаў **Ю. Шустэр.**

Афіцыяльны курс грошы на 24-га ліпня. Даляр — 8 зл. 98 гр. Залаты рубель — 4 зл. 63 грошы.

24. VII. на чорнай біржы ў Вільні за даляр плацілі 8,90. Чырвонец 45 зл.

Культурная праца у Радашкавічах.

Беларуская Гімназія ў Радашкавічах заканчывае 4-ты год свайго істнаваньня. Сёлета яна дала 3-ці выпуск матурыстаў, у ліку 19-х чалавек. Скончылі Гімназію: 1) Бародзіч Янка, 2) Варпаховіч Аляксандр, 3) Гаўрылічанка Аляксандра, 4) Гаўрылічанка Ганна, 5) Грэйс Мэра, 6) Еда Мікалай, 7) Жукоўскі Эля, 8) Куніцкая Ганна, 9) Капелёвічанка Бэйля, 10) Макоўскі Аўгень, 11) Падэрскі Борух, 12) Сеўба Аляксей, 13) Сагаловіч Якуб, 14) Тайцэль Якаў, 15) Танхелевіч Язэп, 16) Уласэвічанка Надзея, 17) Чэрчэс Ёхведа, 18) Шапіро Вульф, 19) Шчуцкі Мікалай.

19-га чэрвеня адбыўся ў Гімназіі ўрачысты акт. У прысутнасьці ўсіх вучняў і пачэсных гасьцей з спрыяючага беларускай школе грамадзянства. Сэкрэтар пэдагагічнае рады прачытаў аб выніках гэтага школьнага году: хто з вучняў Гімназію скончыў, хто перайшоў у наступныя клясы, хто атрымаў якія пераэкзаменоўкі і хто застаўся на другі год. Пасьля гэтага на разьвітаньне з вучнямі сказаў прамову дырэктар Гімназіі п. Ф. Стэцкевіч, за ім прамаўляў старшыня Т-ва Беларуск. Школы ў Радашкавічах сэнатар **А. Уласаў**, закладчык Гімназіі, і ў заканчэньне з гарачым словам да моладзі зьвярнуўся вучыцель п. Язэп Гаўрылік. Акт закончыўся агульным пяяньнем гімнаў: „Гэй наперад“ і „Gaudeamus igitur“.

20-га чэрвеня вучні Радашкаўскае Беларускае Гімназіі пад кіраўніцтвам вучыцеля п. Я. Гаўрыліка зладзілі беларускі вечар. Была згуляна п'еса Я. Купалы „Паўлінка“ з „Заручынамі“. За вынятакам дэфэктаў у грыме, п'еса згуляна добра. Пасьля п. Я. Гаўрылік, пад акампанімэнт гітарыста, сьпяяў арыю „Дэмон“ пабеларуску і два рамансы з уласнай творчасьці. Урэшце, як ужо звычайна, выступіў гімназіяльны хор, каторы аканчальна пакарыў публіку. На гэты раз трэба падзякаваць п. рэгенту і харыстам, што не пашкадавалі сваіх сілаў і сьпялі аж 12 вельмі прыгожых беларускіх песьняў.

Народу ў тэатральнай салі было паўнюсеньке. Вечар закончыўся скокамі пад гармонік, скрыпку і цымбалы. **А. Г.**

Беларусы, пішыце ў „Беларускую Справу“ аб жыцьці—быцьці нашае вёскі, аб крыўдах, зьдзеках і паняверцы, робленых вам адміністрацыяй, аб гмінных справах, школе і г. п.—пішыце аб сваіх ворагах і прыяцелях. Пішыце коратка і ясна, падаючы дакладна факты. У карэспандэнцыі канешна падавайце адрэс свой і скуль карэспандэнцыя. Пішыце свае прозьвішча (толькі для ведама рэдакцыі), бо бяз адрэсу і прозьвішча карэспандэнта карэспандэнцыі зьмяшчацца ня будуць.

Карэспандэнцыі.

Вайна з асаднікамі.

(Падароская гм., Ваўкавыскага пав.).

Вёскі Канюхі і Галышкі нанялі ў абшарніка Бохвіца з двара Верусін пашу.

Ня гледзючы на ўмову, п. Бохвіц запрадаў пожню асаднікам. На першы дзень Сёмухі напалі яны на пастухоў, прагналі скаціну, моцна пабілі дзяцей, ды казалі, што гэта яшчэ нічога, бо маглі-б аштрафаваць за пашу па 5 зл. ад штукі

На другі дзень на тую самую пожню павялі мужыкі коні. Асаднікі сунуліся з каламі, але, пабачыўшы, што ніхто іх не баіцца, пайшлі назад і праз нейкі час вярнуліся большай грамадой, узброеныя касамі. Адзін з іх стары асаднік (фамілія Дуда) выступіў з сваёй кампаніі наперад, стаў на калені ды перажэгнаўшыся кажа да сваіх: „нех бэндзе цо бэндзе, а большэвікув бэндзем рэнонць".

Бачучы, што ня жарты,—пастухі абкідалі іх каменьнямі—выбілі косы з рук ды прагналі дамоў.

Гэтак скончылася бітва, але ня скончылася наша гора. Асаднікі пабеглі да сябе, парвалі сваю адзежу, павыбівалі з асадніцкіх хат шыбы ды паведамілі паліцыю, што напалі на іх 60 бандытаў.

Падароская паліцыя баялася ехаць у асаду, чуючы аб гэтакім ліку разбойнікаў, і па тэлефону вызвала з Ваўкавыску войска.

Толькі выслаўшы разьведку, пераканалася паліцыя, што ніякіх бандытаў запраўды ня было, і вярнула назад войска. Пачалося „бадяньне".

Чым гэта скончыцца, яшчэ не вядома.

М. В.

Гмінны пісар—шпік.

(М. Малеч, Пружанскага павету).

Пан Заблоцкі—цяперашні пісар гміны—служыў у мінулым годзе ў Пружанскай паятовай дэфэнзыве. На новым становішчы ён таксама вядзе сваю сыщыцкую работу.

Спачатку нікому ня было ведама, хто ён такі; дзіўна было толькі тое, што лазіў усюды па хатах, гуляў па вечарынках, нат паіў хлапцоў гарэлкай, дый усё вывытываўся.

Некалькі паверыўшых яму людзей папалі пасьля ў палітычную экспозытуру і адхварэлі „бадяньне" па тыдні два...

Мусіць, прыслалі яго з тэй прычыны, што ў ліпні 1925 году хтось стрэліў у сына абшарніка Сьвіды, і паліцыя ніяк не магла знайсьці таго чалавека.

„Пісар" памог: дзякуючы яму, сядзіць некалькі віноўных, ці нявіноўных людзей у вастрозе.

Асьцерагайцеся яго, сяляне, бо ён увесь час нюхае па вёсках і шукае сабе ахвяр. **Б.**

Крыўдзяць.

(Даўгінаўшчына, Вялейскага пав.).

У 1925 годзе ў Даўгінаўскай гміне будавалася некалькі баракаў для Корпуса Аховы Пагранічча. Адзін з гэтых баракаў будавалі ў вёсцы Пагост; на пляц пад яго забралі два гэктары сялянскай зямлі. За гэту зямлю некаторым сялянам і да сягоняшняга дня не заплочана. Хадзілі і туды і сюды, падавалі прашэньні і пісалі пісьмы,—але ўсё напрасна: за зямлю ня плацяць! Кіроўнік будаўляных работ інжэнер-архітэктар Віталь Выганоўскі, адказваецца тым, што ў пляне зямля залічана ў адну парцэлю з зямлёй малалетніх сірот Капэцкіх, якія бацьки ня маюць права зямлі прадаваць. Аднак-жа пан Выганоўскі забраў пад будову зямлю і гэтых малалетніх, ды злучыў яе ў сваім пляне ў адну парцэлю з зямлёю суседзяў, а цяпер ня хоча плаціць ані тым, ані другім.

Пане інж. Выганоўскі, чым вінаваты сіроты Капэцкія, што Вы ў іх забралі зямлю, і чым вінаваты іх суседзі, што Ваш каморнік у сваім пляне не паказаў меж паміж зямлёю паасобных гаспадароў? Дзеля чаго вы затрымалі належныя ім грошы?

Вам пэўна і ў галаву ня прыходзе, што для гэтых людзей гэна зямля — гэта іх адзіны варштат працы і апошні кусок хлеба. Плян забраной зямлі, калі гэта патрэбна, вы павінны перарабіць самі, бо на ёй стаіць ужо вартоўня, і мерыць яе войска сялянам ужо не пазволе, а грошы затрымоўваць два гады—трохі сорамна... бо валёрызацыя і працэнты. **Б. Свой.**

Панскае беззаконьне.

(В. Сярэбрышчы, Баранавіцкага павету).

Людзі нашай вёскі жывуць вельмі бедна. Больш, як 2 дзесяціны зямлі, сяляне тут ня маюць (акрамя некалькіх кулакоў), — дый з таго акрадывае нас сусед-абшарнік.

Здаўна пасьвілі мы супольна скаціну з ім на адной пожні, маем старыя расейскія сэрвітутныя дакумэнты, але ён нічога прызнаваць ня хоча і зганяе скаціну. Гэта-ж тое самае, як бы ён узяў з кішані мужыку грошы.

Сабралі мы 100 зл., нанялі адваката, які адаслаў справу у Варшаву.

Там разглядзелі яе і вярнулі да слонімскага зямельнага камісара; той—далей у гміну, а гміна кажа чакаць, хоць скаціна раве з голаду.

Абшарнікі злуюць, як пачулі, што падалі мы справу ў суд. Аднаго разу, калі скаціна ўвайшла на іржышча пана Хрыстоўскага, — той, хочучы, адамсьціць, пагнаўся за 12-летнім пастухом В. Пазьнякевічам, як дурны. Хлапец быў шустры дык лёталі яны так вёрст 7 па полі. Нарэшце пану (бяжыць таксама ня блага!) удалося падагнаць Пазьнякевіча пад свой двор. Тут паклікаў ён сабаку і давай скаваць.

Сабака-б разарваў хлапца, каб той не дадумаўся і ўцякаючы ня крычаў: „кусі! кусі"!

Гэтак яму і ўдалося ўратавацца, бо сабака ляцеў разам з ім, думаючы, што і ён належыць да сабакарў.

За сваё прыходзіцца цярпець.

Няцерплівы.

Куды падзеліся нашыя грошы.

(В. Засульле, Стаўпецкага пав.).

Цяпер людзі сталі вельмі разумныя і добра навучыліся на людзкой бядзе „robić interes".

Узяць для прыкладу хаця-бы наш знаменіты „Urząd gminny". Чаго-чаго толькі не рабілася там за апошнія гады?! Напрыкрыла аб гэтым навет пісаць у газэты. Аднак жа ня можна абыйсьці маўчаньнем той бяды, якая здарылася ў нас і ў якой можна абвінавачываць у пэўнай меры нашую гміну і яе войта Жаўнеркевіча.

Увосені 1924 г. гэты самы Жаўнеркевіч загадаў солтысу нашае вёскі зьбіраць грошы на куплю пажарнага інструмэнту. Зьбіралі ад кожнага вучастку зямлі па 10 злотых, а такіх вучасткаў у нас лічыцца 40. Сабраўшы грошы, войт заказаў кавалю зрабіць 75 сякер і 103 пажарныя крукі, але, як работа была скончана і каваль пашоў да войта па грошы, гэты сказаў кавалю: „гарэць мы ня будзем і інструмэнтаў цяпер ня трэба".

Рэч зразумелая, што каваль дарма інструмэнтаў не аддаў, і вёска засталася ні ў чым. На нашую бяду ў канцы чэрвеня с. г. здарыўся пажар і згарэла амаль што ня ўсё Засульле: згарэлі 93 хаты і некалькі сот хлявоў, адрын, гумен і г. д.

Цяпер усе пытаюцца: куды-ж гэта падзеліся нашыя грошы, якія ў нас сабралі на пажарны інструмант? Калі-б быў куплены, дык напэўна бяды было-б меньш!..

Аб тым, куды падзеліся нашыя грошы, павінен добра ведаць наш войт Жаўнеркевіч.

Найбольшая бяда—гэта тое, што нашае начальства глядзіць на крыўду мужыка скрозь пальцы, хоць такія войты, як наш, мусілі-б сядзець за кратай, а не „ўжэндаваць" у нашай гміне.

Чаму-б, напрыклад, не праверыць пасьля гэтага выпадку, ці ня зьбіраў часам пан войт грошаў і па іншых вёсках на пажарныя інструмэнты, і калі зьбіраў, то куды іх падзеў? Калі ён таксама „купіў" інструмэнт і па іншых вёсках, як ён купіў для Засульля,—то на гэтым ён зрабіў „dobry interesik".

Засулец.

З Радавае Беларусі.

Дапамога-вясковай беднаце.

Белсельбанк атрымаў ад Нар. Камісарыяту Фінансаў 200.000 руб. на выдачу дапамогі вясковай беднаце.

Пазыкі з гэтага фонду будуць давацца праз крэдытныя т-вы выключна бядняцкім гаспадаркам на вытворчыя патрэбы: на куплю жывёлы, с.-г. машын і прыладаў, на будынкі ды інш. Пры гэтым перавага будзе аказвацца бядняцкім гаспадаркам, аб'яднаным у т-вы.

Пазыкі будуць выдавацца на гэткія тэрміны: на куплю коняў—да 5 год, на куплю кароў—да 3 год, на с.-г. машыны — ад 2 да 4 год, а на будынкі—да 6 год.

За пазыкі будуць браць па 5 проц. у год, г.зн. 5 кап. з рубля. Пачатак аплаты процэнтаў—праз год пасьля атрыманьня крэдыту.

Трактары ды інш. с.-г.. машыны.

Белдзяржгандаль атрымаў з Амэрыкі 10 трактараў. Трактары размяркованы ў Менскай і Віцебскай акругах. Апроч гэтага, паступіла 800 малатарняў, 100,000 кос і 500,000 брускоў.

Забарона вывазу заграмічных тавараў з БСРР.

Ня гледзячы на тое, што заграмічны ўвоз у 1925-26 г. ў БСРР быў абмяжованы, асабліва ў адносінах да тавараў шырокага ўжываньня, гандлюючыя арганізацыі прадаюць заграмічныя тавары на вываз іх за межы БСРР.

Нар. Кам. Гандлю БСРР указаў гандлюючым арганізацыям на недапусьцімасьць гэтага і катэгарычна забараніў прадаваць заграмічныя тавары за межы БСРР.

Выпуск Вышэйшых курсаў беларусазнаўства.

19-га чэрвеня адбыўся новы выпуск Вышэйшых курсаў беларусазнаўства. Выпушчана 89 настаўнікаў, якія пераважна будуць накірованы ў акругі БСРР.

Рагачоўскі белпэдтэхнікум.

15 чэрвеня адбыўся выпуск студэнтаў, скончыўшых пэдтэхнікум, у ліку 83 чал. Урачысты вечар, прысьвечаны выпуску, закончыўся спэктаклем, які даў Бел. дзярж. вандроўны тэатр пад кіраўніцтвам Галубка.

39 новых настаўнікаў.

У Полацку 20-га чэрвеня адбыўся 4-ы выпуск настаўнікаў Полацкага беларускага пэдтэхнікуму. Скончылі курс 39 чалавек. За 5 год існаваньня пэдтэхнікум выпусьціў 138 чалавек.

Ліквідацыя няпісьменнасьці ў Случчыне.

У 1925-26 навучальным годзе па акрузе працавала 135 ліквідацыйных пунктаў з лікам 3.683 асоб, мужчын 2.100 і жанчын 1.574; 13 школ малапісьменных, у якіх навучалася 596 асоб, і 9 вячэрніх школ замест 2 існаваўшых у 1924-25 навучальным годзе.

Адной з галоўных перашкод была адсутнасьць лемантароў у беларускай мове і да студзеня месяца 1926 году лікпункты карысталіся лемантарамі ў расейскай мове. У палове студзеня атрымана ад Галоўпалітасьветы 2.500 экзэмпляраў беларускіх лемантароў і закуплена акруговай палітасьветай 1.000 экзэмпляраў, усяго-ж 3.500 экзэмпляраў беларускіх лемантароў.

Дзякуючы таму, што лікпункт пачаў працаваць на роднай матчынай мове, праца пашла уперад. Такім чынам, забясьпечаньне літэратурай лікпунктаў раўнялася 94 проц і пісьмовымі прыладамі 100 проц.

Да прыёму ў Беларускую Сел.-Гаспадарчую Акадэмію.

Распачаўся прыём заяў на паступленьне ў Беларускую Сел.-Гасп. Акадэмію (у Горы Горках).

У наступным навучальным годзе будзе прынята: на аграномічны факультэт—180 ч., лясны—50 чал., на факультэт па зямляўпарадкаваньню — 100 чал. і меліярацыйны—30 чалавек.

Асобы, якія скончылі рабочыя факультэты, прымаюцца бяз экзамену; усе іншыя, што скончылі агульна-адукацыйныя курсы, сямёхгодкі, прафшколы, школы для дарослых павышанага тыпу і адпавядаючыя ім па курсу навучальныя ўстановы—павінны вытрымаць экзамен у аб'ёме курсаў рабочых факультэтаў: па беларускай і расейскай мове, матэматыцы, фізыцы, прыродазнаўству і грамадзянаўству.

Льготы для працоўнай інтэлігенцыі.

НКА зьвярнуў увагу цэнтральнай камісіі па прыёму вучняў у навучальныя ўстановы за неабходнасьць павялічэньня прыёму ў ВУЗ'ы ў 1926-27 г. працоўнай інтэлігенцыі і яе дзяцей.

Беларускі Дзярж. Вандроўны Тэатр у Рагачове.

З надзвычайным посьпехам праходзілі спэктаклі БДВТ у Рагачове. Білеты раскупаліся нарасхват. Па жаданьню грамадзян пьесы паўтараліся па некалькі разоў. Трупа прыймала ўдзел у вечары пры выпуску студэнтаў пэдтэхнікуму.

Рагачоўскі выканкам затрымаў трупу на некалькі гастроляў, пасьля чаго трупа накіравалася ў Гомель.

Новыя кнігі.

ЦБ „Маладняка" падрыхтавала да друку наступныя кнігі: „**Вясновыя рысы**"— Ю. Гаўрука, паэму Чарота „**Ленін**", зборнік апавяданьняў Зарэцкага „**42 дануманты**" і „**Двое Жвіроўскіх**" і зборнік вершаў Дудара „**І залацісьцей і сталёвей**". Рыхтуецца да друку зборнік вершаў Вал. Маракова „**Пялёсткі**".

Паштовая скрынка.

Грам. **Марынцу**. Карэспандэнцыі Вашай не зьмяшчаем, бо не падалі свайго адрасу.

Грам. **Сноўскай гм.** Не падалі Вы ані прозьвішча пана, што зьдзекаваўся над Вамі і забіў канём жанчыну, ані не назвалі двара, адкуль гэты пан. Паведаміце нас аб гэтым,—тады карэспандэнцыя—пойдзе.

Атрымана:

Ад:—Канст. Гойдзя, Канст. Баўтрукевіча, Піліпа Нячэрыша, А. Лойкі, Сымона Хлябіча, Міхала Шыдлоўскага, Юльяна Граматовіча, Д. Яновіча, Сьцяпана Гацілы—**па 5 зл.**

Ад:—Пятра Харытонюка, Ігната Дзяменіка, Юльяна Наруша, В. Кузьміча, Базыля Дзешкі, Аляксандра Пяткевіча, Андрэя Сяргеюка, Лявона Умпіровіча — **па 6 злотых.**

Ад:—Яна Аўдзея, Уладзіміра Царука, С. Балровіча і Язэпа Каспара—**па 8 злотых.**

Ад:—Ю. Мурашкі, Яна Кендыша, Пятра Валошына, Яна Рымара, Даніла Стэцька, Базыля Саўчыца і Яна Гіргеля—**па 10 злотых.**

Ад:—Базыля Ламекі—75 гр., Яна Тамчука і Аляксандра Слакатовіча — 3 зл. 50 гр., Дзям'яна Салаўя, Яна Лобкі і Тамаша Чычканя—па 3 зл. 30 гр., Язэпа Гапановіча—20 зл. 50 гр., Рыгора Камара—7 зл. 50 гр., Сініцкага—9 зл., Аляксея Ярмаловіча—9 зл. 50 гр., Аляксандра Багдановіча — 2 зл. 5 гр., Кааператывы „Сноп"—3 зл. 60 гр., Аляксея Мамая — 2 зл. 65 гр., Пятра Шушкевіча—2 зл. 20 гр., Якуба Тамільчыка—4 зл. 30 гр., Яна Багана і Браніслава Яцкевіча — па 1 зл., „ОUPP" у Беластоку — 7 зл. 35 гр., Буцькі—1 зл. 20 гр.

Адказны-Рэдактар: **С. Манулін.** Друкарня **Н. Левін і Сын**, Вільня, Нямецкая 22. Выдавец пасол на Сойм **П. Мятла.**